

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціалізація (код) Фінанси і кредит

**Освітньо-професійна програма 8Ф01 «Державний фінансовий
менеджмент»**

Форма навчання денна

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

**на тему «Проблеми формування доходів бюджету м. Києва та його
вдосконалення»**

у складі комплексної теми «Фінанси місцевого самоврядування: проблеми та перспективи
розвитку (за матеріалами Київської міської державної адміністрації)»

студентки Каленської Аліни Олексіївни

_____ (підпис)

Науковий керівник к.е.н., доцент

_____ Малік Є.О.

(підпис)

**Магістерська дипломна робота допущена до захисту в
Екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої
освіти**

Завідувач кафедри д.е.н., професор

_____ В.М. Федосов

(підпис)

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ДОХОДИ: ЇХ СУТЬ ТА РОЛЬ В РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	6
1.1 Сутність та загальна характеристика місцевих доходів	6
1.2 Нормативно-правова та інформаційна забезпеченість формування доходів місцевих бюджетів.....	12
1.3 Критична оцінка наукових публікацій з питань дохідної частини місцевих бюджетів	24
РОЗДІЛ 2 ДОХІДНА ЧАСТИНА БЮДЖЕТУ МІСТА КИЄВА: ПЛАН ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ.....	30
2.1 Оцінка сучасного стану формування дохідної частини бюджету міста Києва	30
2.2 Аналіз податкових надходжень в бюджет міста Києва	45
2.3 Аналітична оцінка неподаткових та інших надходжень до місцевого бюджету міста Києва.....	57
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	74
3.1 Світовий досвід формування доходів місцевого бюджету та перспективи його використання в Україні	74
3.2 Напрями вдосконалення формування дохідної бази місцевих бюджетів	80
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Діюча система створення доходів місцевих бюджетів характеризується підвищеним рівнем залежності їх дохідної бази від отримання трансфертів із державного бюджету та постійним зменшенням частки власних надходжень. В умовах фінансової обмеженості місцевих органів влади постає потреба у поглибленому дослідженні тенденцій формування та складу дохідної бази місцевих бюджетів, розробленні та обґрунтуванні системи практичних рекомендацій щодо забезпечення їх стабільності та результативності.

Дуже цікавим в даній темі є питання надходжень в розрізі податків, оскільки в сучасних умовах підприємництва, податкові надходження до державного та місцевих бюджетів є одним із важливих умов виконання державою своїх функцій та основною структуроутворюючою частиною дохідної частини бюджетів, частка якої становить значну величину всіх надходжень.

В Україні на сьогоднішній день розподіл податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами є таким, що не лише не сприяє підвищенню рівня самостійності органів місцевої влади та фінансовій незалежності від держави, а й відбувається надмірне вилучення з регіонів податкових надходжень.

Виявлені тенденції актуалізують питання проведення реформування місцевого самоврядування, ключовим завданням якого повинна стати вдало проведена оптимізація планування та використання доходів місцевих бюджетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування доходів місцевих бюджетів присвячені праці сучасних українських вчених: О.О. Сунцової, П.К. Бечко, Є.О. Балацького, К. Деві, А.О. Єпіфанова, О.П. Кириленко, О.Д. Василика, В.І. Щербакової, Н.В. Чорної та ін. Належне місце в аналізі цих проблем займають роботи зарубіжних вчених: Г.Б.

Поляка, А.А. Айвазова, А.В. Белова, Б.Д. Кима, Н. Шоймена, М. Аптона, Є. Пелінеску.

Мета та завдання роботи. Метою даної роботи є дослідження теоретичних та практичних питань, щодо джерел формування доходів місцевих бюджетів України (на прикладі бюджету м. Києва) та обґрунтування можливих способів удосконалення системи доходів.

В цілому можна окреслити такі завдання:

- дослідити сутність та загальну характеристику місцевих доходів;
- провести аналіз нормативно-правової та інформаційної забезпеченості формування дохідної частини місцевих бюджетів;
- провести критичну оцінку наукових публікацій з питань дохідної частини місцевих бюджетів;
- провести оцінку сучасного стану формування дохідної частини бюджету міста Києва;
- провести аналіз податкових надходжень в місцевий бюджет міста Києва;
- провести аналітичну оцінку неподаткових та інших надходжень до місцевого бюджету міста Києва;
- вивчити світовий досвід формування доходів місцевого бюджету та перспективи його використання в Україні;
- обґрунтувати напрями вдосконалення формування дохідної бази місцевих бюджетів.

Предметом дослідження є сукупність економічних відносин з приводу формування доходів місцевих бюджетів.

Об'єктом дослідження є доходи бюджету міста Києва.

Методи дослідження. У дипломній роботі були використані аналітичний, статистичний, порівняльний та індуктивний методи, а також методи аналізу та синтезу. У роботі використано діалектичний метод пізнання, а також історичний та логічний методи при дослідженні сутності та загальної характеристики місцевих доходів; системного аналізу - для розкриття процесів

формування доходів місцевих бюджетів; методи конкретного й абстрактного - для вивчення організації і порядку формування доходів місцевих бюджетів та кожної їхньої складової; порівняльного аналізу - для оцінки системи формування коштів місцевих бюджетів.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правова і законодавча база щодо формування доходів місцевих бюджетів, періодичні видання, наукові збірки, монографії та наукові роботи провідних зарубіжних та вітчизняних вчених, присв'ячені формуванню доходів місцевих бюджетів, статистичні матеріали, Інтернет ресурси.

Структура роботи. Магістерська дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У розділі 1 поглиблено дослідження теоретичних основ формування дохідної бази місцевих бюджетів, а саме: досліджено та охарактеризовано сутність та складові доходів місцевих бюджетів; визначено та проаналізовано нормативно-правове й організаційно-інформаційне забезпечення системи доходів місцевих бюджетів; досліджено та оцінено наукові публікації з проблематики доходів місцевих бюджетів.

У розділі 2 проаналізовано джерела та механізми формування дохідної бази бюджету міста Києва, зокрема: досліджено структуру дохідної бази бюджету столиці та її вплив на фінансову стійкість; здійснено аналіз податкових доходів бюджету міста; проаналізовано неподаткові надходження; проведено аналіз числових показників по статтям доходів таких як операції з капіталом та міжбюджетні трансферти.

У розділі 3 визначено та обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення системи надходжень до місцевих бюджетів в Україні, зокрема: проаналізовано світовий досвід формування доходів місцевих бюджетів та перспективи його застосування в Україні, виявлено й оцінено проблеми та визначено основні напрями вдосконалення системи наповнення місцевого бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України: Верховна Рада України // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Європейська хартія місцевого самоврядування: Верховна Рада України // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Закон України «Про місцеві державні адміністрації»: Верховна Рада України // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: Верховна Рада України // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
5. Конституція України: Верховна Рада України // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
6. Податковий кодекс України: Верховна Рада України // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Бабій В.В., Мазуренко Т.Ю. Вдосконалення контролю за виконанням місцевих бюджетів // Економічні науки. Фінансові відносини. – 2014. №35. – С. 15-18
8. Бойко А.С, Покогодна О.В. Формування доходів місцевих бюджетів в Україні в 2016 році // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2016. - №54. – С. 203 – 208
9. Бюджетна система України :тренінг-курс : навч. посібник / [В. М. Опарін, С. Я. Кондратюк, Є. О. Малік та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Академія фінансового управління. – К. : ДННУ АФУ, 2012. – 392 с.

10. Бюджетна система: підручник / Бабіченко В.В., Бойко С.В., та ін., за заг. ред. В.М. Федосова. – К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. Думка, 2012. – 871 с.
11. Бюджетний менеджмент. Практикум: Навч. посіб. / В. Федосов, С. Кондратюк, Л. Сафонова та ін.; За заг. ред. В. Федосова. - К.: КНЕУ, 2005. – 420 с.
12. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; За заг. ред. В. Федосова. - К.: КНЕУ, 2004. - 864 с.
13. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс: навч. посіб./ Л.Д. Сафонова, А.Є. Буряченко, Є.О. Малік та ін..; - К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 400 с.
14. Валентирова О.М. Актуальні проблеми виконання місцевих бюджетів в сучасних умовах // VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Соціально-економічні реформи в контексті інтеграційного вибору України". – 2013.
15. Вівчар О.Й., Порубко О.Я., Курило О.Б., Смірнова Т.О. Місцеві фінанси // – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 132 с.
16. Власюк, Н. І. Місцеві фінанси: навчальний посібник / Н. І. Власюк. – К.: Алерта, 2011. – 328 с.
17. Дем'янишин В. Г. Неподатковий механізм мобілізації доходів бюджету / В. Г. Дем'янишин // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка і право). – 2014. – № 4. (39). – С. 53–60.
18. Дерун Т. М. Актуальні питання бюджетного забезпечення місцевого самоврядування на 2015 та 2016 роки: загрози та перспективи. / Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 5
19. Зайло І. І. Використання зарубіжного досвіду для вдосконалення функціонування системи місцевих бюджетів в Україні / І. І. Зайло [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.libfor.com/index.php?%20newsid=280>

- 20.Інновації у фінансовій сфері: монографія [В.М.Опарін, Т.В. Паєнтко, В.М. Федосов та ін.]. – К. : КНЕУ, 2013. – 444с.
- 21.Карлін М. І. Критерії та напрями удосконалення розподілу податкових доходів між регіонами країни / М. І. Карлін // Регіональна економіка. – 2014. – № 2. – С. 116–124.
- 22.Кириленко О. П.. Місцеві фінанси – К.: Знання, 2013. – 677 с.
- 23.Клівіденко Л.М., Мацедонська Н.В. Основні шляхи удосконалення функціонуваннямісцевих бюджетів у сучасних умовах. / Гроші, фінанси і кредит. – № 9. – 2016. - С. 640-643.
- 24.Кондусова Л. Ф., Нескородева І. І., Алексєєнко І. І., Жихор О. Б., Плехатий А. О. Управління фінансовими ресурсами місцевого бюджету: монографія/ Х.: Вид. ХНЕУ, 2015. – 289 с.
- 25.Крисоватий А. Податкова політика у реформуванні соціально-економічної системи України / А. Крисоватий, Т. Коцук // Економіка України. – 2010. – № 9. – С. 50–59.
- 26.Лопушняк Г. Формування доходів місцевих бюджетів в Україні / Г. Лопушняк, З. Лободіна, С. Скибиляк // Світ фінансів. - 2014. - Вип. 1. - С. 131-142.
- 27.Луніна І. О. Бюджетні доходи та податкові повноваження місцевих органів влади / І. О. Луніна, Н. Фролова // Економіка України. – 2012. – № 6. – С. 37–47.
- 28.Луніна І. О., Кириленко О. П., Лучка А. В. та ін. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів [за ред. І. О. Луніної; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув.]. – К. : Ін-т екон. та прогнозув., 2010. – 320 с.
- 29.Макогон В. Д. Формування доходів місцевих бюджетів у зарубіжних країнах / В. Д. Макогон // Наукові праці НДФІ. – 2014. - № 1 (42). – С. 56-57.
- 30.Малік Є.О., Степура М.М. Макрофінансова стабілізація в Україні у сучасних умовах // Фінанси України. – 2011. - №5. – С.119-1243

- 31.Малярчук А. Зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів / А. Малярчук // Вісник ТАНГ. –2012. – № 1. – С. 23-27.
- 32.Микитюк І.С. Методичне забезпечення аналізу фінансової стійкості доходної бази місцевого бюджету / Збірник наукових публікацій КНТЕУ. – 2012. – 138 с.
- 33.Місцеві фінанси у схемах і таблицях: навчальний посібник з грифом МОН України / Гапонюк М.А., Буряченко А.Є. та ін.. К.: КНЕУ, 2010. – 600 с.
- 34.Огонь Ц. Г. Транзитний потенціал та доходи бюджету України / Ц. Г. Огонь // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. - № 2. – С. 32-38.
- 35.Проць Н.В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації // Фінансовий простір. – 2015. - № 1(17). – С. 221-227
- 36.Радіонов Ю. Д. Про використання міжбюджетних трансфертів / Ю. Радіонов // Економіка України. – 2010. – № 9. – С. 50–59.
- 37.Сало Т. Децентралізація фінансової системи // Збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 35. – С. 324-330
- 38.Серебрянська Д.М., Луніна І.О. Методичні засади моніторингу місцевих бюджетів у контексті забезпечення стабільності державних фінансів // Фінанси України. – 2013. - №7. – С. 33-43
- 39.Солдатенко О. В. Місцеві бюджети в Україні: проблеми та напрями їх вирішення // Фінансове право в ХХІ столітті. – 2015. – С. 54-59
- 40.Сунцова О. О. Місцеві фінанси : [навч. посіб.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
- 41.Тулай О. І. Зарубіжний досвід функціонування місцевих бюджетів та можливість його імплементатії у вітчизняну практику / Тулай О. І. Культура народів. - 2015. — № 121. - С. 93-97
- 42.Туманская Ю. В. Анализ зарубежной практики формирования доходов местных бюджетов // Дайджест-финансы. - 2013. - №3. - С. 48-51

43. Федосов В., Опарін В., Сафонова Л. та ін.; За заг. ред. В. Федосова. Бюджетний менеджмент - К.: КНЕУ, 2004. - 864 с.
44. Філімонова О.Б. Доходи місцевих бюджетів як фінансова основа розвитку місцевого самоврядування // Наукові праці. – 2014. - Вип. 231. Том 243. – С.34-42
45. Чабан Я. І. Світовий досвід фінансування соціально-економічного розвитку області за рахунок податкових надходжень / Чабан Я. І. // Науковий вісник НЛТУ України : [зб. наук. праць]. – 2014.– № 18.10. – С. 135-141.
46. Чечуліна О. О. Модернізація державного фінансового контролю в контексті розвитку програмно-цільового бюджетування / О. О. Чечуліна // Фінанси України. – 2011. – № 10. – С. 15–31.
47. Якубовська О.О., Вітренко М.С. Проблеми формування місцевих бюджетів в Україні // Науковий вісник фінансів. – 2015. – С. 43-50
48. Ярошенко Ф. О. Шляхи реформування бюджетної системи України: монографія / Ф. О. Ярошенко. – К. : УДУФМТ, Зовнішня торгівля. – 2010. – 440 с.
49. Яценко Ю. Світовий досвід організації фінансового вирівнювання: уроки для України / Ю. Яценко // Економіка України. – 2014. – № 6. – С. 66–77.
50. Сафонова Л.Д. : Ризики бюджетного фінансування в Україні: чинники та шляхи мінімізації// Тернопіль, ТНЕУ Світ фінансів - №1(50). - С. 82-90
51. Захожай К.В. : Бюджетна безпека як поняття сучасної фінансової науки // Агросвіт - № 23. – С. 17-22
52. Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В.: Ризики розробки та запровадження уніфікованої звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування // Видавничий дім «ІНЖЕК» (Харків). Бізнес інформ. 2017. - № 6. - С. 227-233
53. Бюджетна система : навчально-методичний посібник / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк. - К. : КНЕУ, 2000. - 206 с.

- 54.Сафонова Л.Д.: Становлення обліку і звітності про виконання Державного бюджету України за видатками // Вісник Кременчуцького нац. університету ім. М. Остроградського. – 2017. - №4 (105). – С. 71-76
- 55.Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів Київської державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/c98e830c-e39e-4da6-a13c-f9ba32a79bec>
- 56.Київська державна адміністрація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf>
- 57.Київська державна адміністрація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>
- 58.Київська державна адміністрація. Відомості про транспортні засоби та їх власників [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/06779371-308f-42d7-895e-5a39833375f0>
- 59.Інформація щодо використання місцевими бюджетами субвенцій, отриманих з державного бюджету. КМДА. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/20182009>
- 60.Інформація про виконання державного бюджету в частині міжбюджетних трансфертів. КМДА. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/5d16e8fc-2b08-4dbc-88e5-7f935b6fee29>
- 61.КМДА.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/25092018>
- 62.Підручник. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://subject.com.ua/lesson/economic/11klas/68.html>
- 63.Підручник. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://pidruchniki.com/17540906/finansi/dohodi_mistsevih_byudzhetiv
- 64.Децентралізація. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/3906>
- 65.Бюджетний кодекс України. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

66. Підручники. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
https://pidruchniki.com/13590326/finans/mistsevi_finsi
67. Конференції. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/734>
68. Річний звіт Київської державної адміністрації [Електронний ресурс]. -
Режим доступу: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/9/3/Richyi_zvit_2017.pdf